

Makarchuk I.N., Malyshko V.V., Puchko A.A.
Pereyaslav-Khmelnytsky State Pedagogical University
named after Hryhoriy Skovoroda

THE FORMATION OF LOCAL BUDGETS IN THE CONTEXT OF DECENTRALIZATION

Summary

Examines the main theoretical and practical aspects of formation of local budgets in the context of decentralization. Describes the contemporary status of formation of local budgets. The development of local budgets for 2015-2016. Indicate the sources of content and problems in the sphere of formation of local budgets in Ukraine.

Keywords: local budgets, decentralization, revenues, intergovernmental relations, taxes, financial security, and equalization grants.

УДК 332.021.8:63

СУЧАСНІ МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ ПРОЦЕСАМИ В АПК

Маколкіна О.В.

Вінницький національний аграрний університет

Досліджено проблеми формування інформаційного середовища управління галузі АПК на основі новітніх інформаційних технологій, рішення яких пропонується на основі системних, координованих дій державних установ, виконавчих органів, органів місцевого самоврядування підприємницьких структур та суспільних організацій, підприємств і об'єднань сільського господарства. Обґрунтовані вимоги до показників, за допомогою яких необхідно досліджувати задачу та організаційно-економічний механізм забезпечення сталого розвитку підприємств АПК. Запропоновано комплекс показників, на базі яких необхідно досліджувати та забезпечувати сталий розвиток підприємства з урахуванням особливостей сільськогосподарського виробництва.

Ключові слова: інноваційні проекти, виробниче підприємництво, ефективність управління, методи управління змінами, реінжиніринг.

Постановка проблеми. Протягом останніх десятиріч науково-технічний прогрес займає провідне місце серед факторів економічного зростання більшості країн. Одними із ефективних інструментів управління науково-технічним розвитком галузей економіки є інноваційні підходи, які повинні бути спрямовані на забезпечення реалізації пріоритетних напрямків соціально-економічного розвитку, підвищення технологічного рівня і конкурентоспроможності виробництва, забезпечення виходу нової продукції на внутрішні та зовнішні ринки.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Перед аграрною галуззю України стоять завдання досягнення сталого розвитку, підвищення виробництва сільськогосподарської продукції та забезпечення продуктами харчування населення, які не можуть бути вирішені без чіткого планування та реалізації аграрної політики.

В законі «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року» від 18 жовтня 2005 р. визначено основні засади аграрної політики серед яких є розроблення та впровадження державних та регіональних програм розвитку аграрного сектору, спрямування органів виконавчої влади на посилення стратегічного аналізу, прогнозування, моніторингу, інспекційних та контрольних функцій [1]. Слід відмітити, що розробка цих програм потребує інформацій-

ної підтримки з залученням відомств, органів виконавчої влади та суб'єктів господарювання, методів та засобів опрацювання інформації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти інноваційного управління виробничими процесами в стратегії підприємств було висвітлено у працях таких вітчизняних науковців, як: Ю.А. Дайновський [3], І. Драбик [8], І.Ю. Копелєв [4], Є.М. Палига [4], В.І. Франчук [4]. Розвитку інформаційно-інноваційної економіки присвячені дослідження А.С. Гальчинського [1], В.М. Гейця [2] та інших. Проте окремі питання інформаційної складової інноваційного забезпечення в системі управління виробничими процесами АПК залишилися поза увагою науковців, що обумовило вибір теми даної статті.

Мета статті. Метою даної статті є визначення умов і завдань системи управління інноваційними перетвореннями на рівні регіону та обґрунтування пропозицій щодо її формування.

Виклад основного матеріалу. В умовах інтеграції в світову економіку сільськогосподарським підприємствам України, щоб запобігти негативних наслідків та в повній мірі реалізувати свій потенціал, належить найближчим часом вирішити широке коло завдань. Забезпечення сталого розвитку підприємств АПК вимагає розробки комплексу показників на основі яких стає можливим дослідження та забезпечення траєкторії сталого розвитку сільськогосподарських підпри-

емств. Проблема забезпечення сталого розвитку сільськогосподарських підприємств охоплює економічні, екологічні та соціальні аспекти має бути розглянута з кількох точок зору. Враховуючи вищевказане дослідник даної проблематики має оперувати значною кількістю первинних показників діяльності підприємства АПК. При цьому необхідно щоб вибрана система показників була:

- Достатньо повною, щоб адекватно оцінювати результати діяльності сільськогосподарських підприємств;
- Зрозумілою і доступною для аналізу і співставлення інформації;
- Витрати на збір і аналіз первинних даних мають бути адекватними цінності отриманої інформації для вирішення задачі моніторингу та забезпечення руху підприємства у відповідності з траєкторією сталого розвитку. Серед базових вимог до комплексу первинних показників слід відзначити наступні:
 - зв'язок із стратегічними цілями підприємства;
 - «прозорість» для керівників організації;
 - зручність та зрозумілість для персоналу, що виконує збір та аналіз відповідних показників;
 - вимірюваність у числовому виразі.

Серед критеріїв якості показників з системи інформаційного забезпечення рішення задачі створення організаційно-економічного механізму сталого розвитку підприємств АПК можна рекомендувати наступні:

- показник відображає ключовий аспект господарської діяльності підприємства АПК;
- показник грає важливу роль в прийнятті управлінських рішень;
- показник є «керованим», тобто працівники підприємства можуть в значній мірі впливати на величину показника;
- показник простий в розрахунку і зборі первинної інформації;
- показник має економічний (статистичний) сенс при консолідації (агрегації) на вищестоящих рівнях відповідальності.
- показник має причинно-наслідковий зв'язок з іншими показниками діяльності підприємства АПК.

У зв'язку з вищезазначеним загальною проблемою, що розглядається нами, можна сформулювати як пошук комплексних методологічних підходів до створення моделі управління інноваційною діяльністю в аграрному секторі на регіональному рівні.

Управління інноваційною діяльністю на рівні АПК – багаторівнева система управління інноваційними процесами, прийняття управлінських рішень, які націлені на створення конкурентоспроможної продукції в галузях АПК, досягнення ефективних результатів інноваційної діяльності та реалізація інноваційних стратегій.

Структурними ланками інноваційного управління є: стратегія, розробка та здійснення єдиної інноваційної політики, кадрового забезпечення інноваційних процесів, розробка програми інноваційної діяльності, забезпечення інноваційних проектів ресурсами (у тому числі фінансовими й інформаційними), відбір та впровадження інноваційних проектів, створення інноваційної інфраструктури, моніторинг інноваційної діяльності тощо [1].

Пошук підходів до управління інноваційною діяльністю в АПК регіону повинні бути пов'язані

в першу чергу з розробкою інноваційної стратегії АПК і створенням так званого ресурсного блоку інноваційного розвитку.

Інноваційні стратегії повинні бути відображені в програмі інноваційного розвитку АПК регіону, яка є складовою довгострокової програми розвитку регіонального АПК. Зазначена програма повинна містити також відповідні механізми управління (координування, регулювання) реалізацією інноваційних стратегій АПК регіону.

Створення ресурсного блоку інноваційного розвитку АПК повинно сприяти розв'язанню проблем фінансового, матеріального і кадрового забезпечення. Важливу роль у ресурсному забезпеченні інноваційних процесів відіграє фінансовий аспект. Фінансове забезпечення інноваційних перетворень можливо за рахунок наступних джерел:

створення пайового інноваційного фонду АПК за участю як державних коштів, так і внесків приватних підприємств;

виділення певного щорічного процента коштів із дохідної частини бюджету регіонального рівня; проведення інноваційного конкурсу (тендера) на розбудову інноваційної інфраструктури, фінансування якого в разі виграшу може здійснюватися з державного бюджету на основі повернення; залучення інвестицій в інноваційну інфраструктуру АПК регіону, яке супроводжується податковими пільгами, що повинні бути досить привабливими для виникнення бажання власниці капіталу в інноваційну інфраструктуру АПК регіону;

коштів, які вивільнюються за рахунок розробки заходів, спрямованих на зниження інноваційних ризиків;

активізації залучення інвестиційного капіталу під гарантії регіональних органів влади [2].

В інноваційній інфраструктурі не виключено також утворення науково-технічних альянсів, консорціумів, спільних інноваційних підприємств (у тому числі й міжнародних), бізнес-інкубаторів, кластерних структур, агропромислових наукових парків і т. ін.

Дуже важливим питанням у формуванні механізмів управління інноваційною діяльністю на рівні регіонального АПК є визначення суб'єктів (ланок) управління й обґрунтування їхніх функцій.

На першому етапі створення системи інноваційного управління це можуть бути два управлінських блоки: управління на рівні регіонального АПК і локальні системи управління інноваціями на рівні підприємств, організацій, об'єднань тощо. До першого блоку можна віднести створення на рівні АПК регіону відділу інноваційних перетворень при Головному управлінні сільського господарства та продовольства.

Головними завданнями цієї управлінської структури можуть бути:

формування інноваційної політики та інноваційних стратегій в АПК регіону;

сприяння створенню інфраструктури інноваційної діяльності та інформаційного забезпечення інновацій;

вивчення інноваційного середовища й інноваційного клімату в АПК регіону;

здійснення моніторингу інноваційних процесів.

При прийнятті управлінських рішень на регіональному рівні доцільними є консультації з ре-

гіональною спілкою сільгосптоваровиробників та обласною асоціацією фермерських господарств, а також врахування рекомендацій щодо процесів інноваційних перетворень, які розробляються на рівні відповідних департаментів Мінагрополітики.

До другого блоку управління інноваційною діяльністю (на рівні локальних систем) доцільно віднести функції управління інноваційними процесами на підприємствах (організаціях, об'єднаннях тощо), створення відділів з інноваційної діяльності у великих підприємствах АПК та введення посад спеціалістів з інноваційних перетворень у середніх і малих підприємствах. Важливими завданнями управління на цьому етапі є:

- сприяння розробці інноваційних програм і проектів господарюючим суб'єктом,
- управління ризиками в інноваційній діяльності,
- сприяння здійсненню реінжинірингових процесів,
- використання методів програмно-цільового управління,
- здійснення SWOT – аналізу,
- організаційно-фінансове забезпечення реалізації інноваційних програм і проектів,
- визначення ефективності інноваційних процесів тощо.

Важливою частиною управління виробничими процесами в АПК є управлінський механізм. Він являє собою сукупність форм і методів господарювання, за допомогою яких безпосередньо здійснюється організація та безпосередньо управління виробничим процесом, і визначається економічна ефективність його діяльності. Головною особливістю управлінського механізму є наявність власників засобів виробництва різної форми власності, які мають власну специфіку ведення господарства, контролю, структури, функцій управління, маркетингом та організаційними формами.

Отже, організаційно-економічний механізм забезпечення ефективності підприємств АПК як система регульованих економічних, організаційних, соціальних відносин у процесі господарської діяльності підприємств АПК спрямований на підвищення економічної ефективності, розширене відтворення та стабілізацію доходів підприємства та галузі. Водночас, економічний механізм характеризує економічну політику держави, яка розробляється на довготривалу перспективу. Зазначимо, що АПК повинен працювати в умовах належної інституційної бази та відкритості ринку. Це забезпечить стабілізацію та поступальний розвиток кожного підприємства та АПК України в цілому.

Висновок. Отже, як бачимо недосконалість існуючого господарського механізму АПК України забезпечує недостатню ефективність виробництва та продовольчого забезпечення населення. Тому окреслений організаційно-економічний механізм забезпечення ефективності підприємств АПК спрямований на поступальний розвиток галузі. Для його реалізації необхідно передусім інституційне забезпечення. Це сприятиме підвищенню ефективності виробництва та реалізації якісної сільськогосподарської продукції, забезпеченню необхідних для розвитку галузі прибутків, створенню стратегічних запасів та, врешті,

поступальному розвитку галузі в напрямку перетворення українського АПК у високотехнологічну та конкурентоспроможну галузь світової економіки.

Таким чином, кожне з засобів забезпечення (організаційних, технічних, технологічних, програмних та ін.) у масштабі системи трансформується у відповідну підсистему економічної інформаційної системи. Сукупність цих підсистем, пов'язаних і узгоджених між собою, повинна забезпечити весь технологічний цикл її функціонування за умови досягнення заданих техніко-економічних характеристик. Особливістю комплексу забезпечуючих підсистем є неможливість виключення їх із системи в цілому, тоді як окремі виробничі підсистеми можуть, при створенні системи тимчасово, функціонувати в традиційному варіанті [3].

В даний час агропромислові формування, фермерські господарства та окремі товаровиробники постійно відчують потребу в оперативній інформації про попит та пропозицію на ринках, про наукові досягнення в селекції і передових технологіях виробництва, про досвід господарювання та підприємництва у подібних їм сферах діяльності, про прогресивні нормативи, про стан і використання засобів виробництва, земельних та інших ресурсів, про останні зміни в законодавстві, нормативних та інструктивних документах та інше різноманіття інформації, необхідної для ефективного господарювання, місць виникнення, методів і прийомів обробки, рівнів споживання. Все це актуалізує проблему інформаційного забезпечення з урахуванням зовнішнього середовища функціонування підприємств АПК.

В сучасних умовах підприємство може реально лідирувати на ринку тільки в тому випадку, якщо воно широко використовує інформаційні технології. Часто виникають ситуації, коли витрати на збір інформації переважають вигоду, яку можна отримати з зібраних відомостей. Якщо інформації занадто багато, то вона може зіграти негативну роль. Менеджменту агропромислового підприємства слід прагнути до отримання максимальної необхідної кількості інформації, тому що прийняття обґрунтованих управлінських рішень знаходиться в прямій залежності від того, який обсяг даних надходить і як він використовується. Для того, щоб використовувати його результативно, необхідно формувати і опанувати інформацію про зовнішні фактори підприємства [4].

Інформаційне забезпечення, засноване на широкому використанні нових інформаційних технологій, засобів комп'ютерної та комунікаційної техніки дозволить багаторазово підвищити продуктивність праці, оптимізувати, за заданими критеріями, використання ресурсів, скоротити документообіг з переходом до електронних технологій управління виробництвом, прискорити вирішення основних соціальних проблем.

У цьому зв'язку найважливішим елементом істотного підвищення ефективності галузевої системи науково-технічної інформації повинна стати реформа інформаційного забезпечення прийнятих рішень в управлінні процесами, які відбуваються в АПК, для чого, зокрема, необхідно: створити і розвивати інформаційну інфраструктуру на базі сучасних технологій, забезпечити вільний

доступ до зарубіжних інформаційних ресурсів; організувати моніторинг інформаційних ресурсів галузі і вирішити проблеми їх оптимального використання; впровадити автоматизовані експертні системи; створити нові консалтингові та аналітико-інформаційні служби.

Список літератури:

1. Саблук П. Состояние и перспективы развития агропромышленного комплекса Украины Экономика Украины. – 2008. – № 12. – С. 4.
2. Саблук П.Т. Проблеми забезпечення дохідності агропромислового виробництва в Україні в постіндустріальний період Экономика АПК. – 2008. № 4. – С. 20.
3. Краснокутська Н. В. Інноваційний менеджмент. – К.: КНЕУ. – 2003. – С. 170-172.
4. Мороз С.М. Фінансові аспекти розвитку інфраструктури агробізнесу // Вісник Сумського державного аграрного університету. – 1998. – № 2. – С. 226-231.
5. Господарський Кодекс України: офіц. текст: Прийнятий Верховною Радою України 16 січня 2003 року.
6. Господарський механізм агропромислового комплексу кризового періоду. Колектив авторів Б.Й. Пасхавер та ін. – К.: Ін-т економіки НАН України, 2001.
7. Економіка підприємства. Курс лекцій: У 2-х книгах / під заг. ред. П.В. Круша, К.В. Шелехова. – К.: НТУУ «КПІ», 2012. Кн. 2 Теорія і практика господарювання. Частина 1. – 342 с.
8. Економіка підприємства. Навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів / П.В. Круш, В.І. Подвігіна, Б.М. Сердюк К.; Ельга – Н, КНТ, 2009. – 780 с.
9. Райзберг Б.А., Лозовский Л.М., Стародубцева Б.А. Современный экономический словарь. – М.:ИНФРА-М, 1996. – 496 с. ; Смирнов А.Д. Основы хозяйственногорасчета / А.Д. Смирнов. – М.: Экономика, 1969. – 200 с.
10. Стратегія розвитку інформаційного забезпечення АПК і сільського населення України до 2015 року / Колегія Міністерства аграрної політики (Протокол № 6 від 29.06.2006 р.). – К.: Видавничий центр НАУ, 2006. – 45 с.
11. Коваленко Е.Г. Практикум по экономике и организации фермерских хозяйств / Е.Г. Коваленко, Л.И. Зинина: Учеб. пособие. – Саранск: Изд-во Мордов. ун-та, 2003. – 64 с.
12. Сидорчук О.В. Головні вимоги до інформаційного забезпечення агропромислового виробництва / О.В. Сидорчук // Вісник Аграрної науки. – 2005. – № 9. – С. 5-9.
13. Твердохліб М.Г. Інформаційне забезпечення менеджменту: Навчальний посібник / Твердохліб М.Г. – К.: КНЕУ, 2002. – 224 с.

Маколкіна Е.В.

Винницький національний аграрний університет

СОВРЕМЕННЫЕ МЕТОДЫ УПРАВЛЕНИЯ ПРОИЗВОДСТВЕННЫМИ ПРОЦЕССАМИ В АПК

Аннотация

Исследованы проблемы формирования информационной среды управления отраслью АПК на основе новейших информационных технологий, решение которых предлагается на основе системных, координированных действий государственных учреждений, исполнительных органов, органов местного самоуправления, предпринимательских структур и общественных организаций, предприятий и объединений сельского хозяйства. Обоснованные требования к показателям, с помощью которых необходимо исследовать задачу и организационно-экономический механизм обеспечения устойчивого развития предприятий АПК. Предложен комплекс показателей, на базе которых необходимо исследовать и обеспечивать устойчивое развитие предприятия с учетом особенностей сельскохозяйственного производства. **Ключевые слова:** инновационные проекты, производственное предпринимательство, эффективность управления, методы управления изменениями, реинжиниринг.

Makolkina O.V.

Vinnitsa National Agrarian University

MODERN METHODS OF MANAGING PRODUCTION PROCESSES IN AGRICULTURE

Summary

The paper considers the problem of formation of an information management environment of the agricultural industry (AIC) based on the latest information technologies, which offer a solution based on the system, coordinating the actions of state bodies, executive bodies, local authorities, businesses and public organizations, enterprises and agricultural associations. Reasonable requirements for performance, which you will want to explore the task and organizational economic mechanism of sustainable development of agricultural enterprises. The proposed set of indicators on the basis of which it is necessary to investigate and to ensure sustainable development of the enterprise taking into account features of agricultural production.

Keywords: innovative projects, productive enterprise, efficiency of management, methods of management changes, engineering.